

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยประกอบไปด้วยสถาบันทางสังคมหลายสถาบัน แต่สถาบันที่มีความใกล้ชิดกับคนในสังคมมากที่สุดและเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ก็คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสถาบันพระพุทธศาสนานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยนั้นนับถือพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในชาติและยังแสดงถึงสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและการขัดเกลาทางสังคม พิจารณาองค์ประกอบของพระพุทธศาสนานั้น ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระธรรมคำสั่งสอน และพระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พระธรรมให้แก่อุบาสกอุบาสิกาหรือประชาชน ดังนั้นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนา โดยมีวัดเป็นองค์กรทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานของสังคมและพระภิกษุสงฆ์ กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมแล้วจะเห็นได้ว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ วัดเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมหัวใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน ทำหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพการควบคุมทางสังคมหรือกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของศาสนาและวัฒนธรรมที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตและเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ซึ่งจะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปะวรรณคดี คติธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี เป็นต้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความอยู่ของของคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย พระสงฆ์นอกจากจะมีบทบาทเป็นผู้นำทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคมแล้วพระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ สงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบาก หรือกระทำการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม^๑

จากสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของวัดทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาและหันหลังให้วัดเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า วัดมีลักษณะและบทบาทเปลี่ยนไปจากเดิม ๕ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง วัดเดิมเคยเป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณรกลายเป็นที่อยู่ของคฤหัสถ์มากกว่า ประการที่สอง วัดเดิมเคยเป็นที่บวชเรียนของลูกหลานในท้องถิ่นก็กลายเป็นที่บวชของหนุ่มจากท้องถิ่นอื่น ซึ่งแม้

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗.

อุปถัมภ์ก็ไม่รู้จักประวัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบทมาก่อนนับเป็นอันตรายจุดหนึ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ประการที่สาม วัดซึ่งเคยเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลของชาวบ้านตามแบบลัทธิเถรวาทก็ได้ถูกเปลี่ยนให้มีสภาพคล้ายๆกับโรงพระตามแบบมหายานในต่างประเทศไปเป็นจำนวนมาก ประการที่สี่ วัดซึ่งเคยเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด ร่มรื่น เป็นสิ่งดึงดูดใจชาวบ้านให้เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจ ก็กลายเป็นวัดที่ขาดระเบียบ สกปรก ขาดความร่มรื่น ทำให้ประชาชนไม่ศรัทธาและไม่อยากเข้าวัด ประการที่ห้า วัดซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาก็กลายเป็นแหล่งอบายมุข ถ้าหากพระสงฆ์ในประเทศซึ่งมีจำนวนมากมีความรู้ความเข้าใจว่า การพัฒนาที่สำคัญที่สุดคือการพัฒนาคน ก็จะได้ช่วยกันชี้แจงให้ประชาชนและผู้นำประเทศเข้าใจ เพราะพระสงฆ์มีโอกาสพบปะสนทนากับคนทุกระดับ และวัดเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของสังคมทั้งที่ดิน ศาสนสถาน สิ่งก่อสร้าง บุคลากร เงิน ศรัทธา จะมีการบริหารจัดการอย่างไร จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมตามอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนา สภาพปัญหาของวัดและพระสงฆ์ คือผู้เข้ามาบวชในปัจจุบันมิได้มีการเลือกสรรขาดความพิถีพิถัน บางรูปมุ่งบวชตามประเพณี มิได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยอย่างแท้จริง จึงทำผิดวินัยหลายๆ อย่าง การวางตัวของพระไม่เหมาะสมขาดความสำรวม บางวัดมุ่งพัฒนาวัดถาวรสถานที่ มากกว่าพัฒนาการศึกษาหรือมากกว่าการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน^๒

ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนในสังคมเปลี่ยนไปเป็นต่างคนต่างอยู่เป็นสังคมบริโภคนิยม ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรมมีมากขึ้นและขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยเริ่มห่างไกลจากวัดมากขึ้นทุกทีเป็นปัญหาสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมไทยหลายประการ เช่น ผู้เข้าวัดส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ วัยรุ่นหนุ่มสาวไม่นิยมเข้าวัด อันเนื่องมาจากสาเหตุคือ พระภิกษุบางส่วนกระทำผิดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและปฏิบัติตนไม่ก่อให้เกิดศรัทธาต่อประชาชน มีการสร้างโบสถ์วิหารเกินความจำเป็น วัดบางวัดอาศัยกลวิธีในวงการธุรกิจดึงดูดให้คนยินยอมบริจาคทรัพย์ เพื่อตอบแทนทางวัตถุเป็นสำคัญ

^๒กรมการศาสนา, **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

^๓ประเวศ วะสี, **“พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม”** หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา, ๒๕๔๕), หน้า ๔๑.

ความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมของคนไทย ที่เคยมีตั้งแต่ครั้งโบราณกาลอาจไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ อาจทำให้ประเพณีกลายเป็นสิ่งล้าสมัยไป จากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยในการที่จะให้เกิดความเคร่งครัดในการยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมเพราะปัจจุบันนี้คนเราตราสารพัดสิ่งทั้งหลายเป็นเงินเป็นทองกันไปหมด ซึ่งนอกจากนั้นสภาวะทางสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและความตึงเครียดของอารมณ์ เป็นปัจจัยสำคัญกระตุ้นให้คนเรามุ่งถึงความสะดวกสบายเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินชีวิตในสังคม จนกระทั่งไม่ค่อยได้คำนึงถึงระเบียบประเพณีอันดีงามหลายอย่างหลายประการที่บรรพบุรุษของตนได้สร้างไว้สะสมไว้ เพราะฉะนั้นจึงสรุปกล่าวโดยทั่วไปว่าสิ่งที่คงทนต่อการพิสูจน์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงตลอดจนสิ่งที่เหมาะสมแก่กาลสมัยเท่านั้นจึงจะสามารถรักษาไว้และคงอยู่ได้ มิฉะนั้นจะต้องมีการปรับปรุงหรืออาจถึงกับต้องสูญเสียไป ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าคิดและเสียตายเป็นอย่างยิ่ง

วัดดอนไก่อี อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้เล็งเห็นถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางสังคมของไทยมากขึ้น เนื่องมาจากเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ก้าวหน้ารวดเร็วส่งผลทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบและดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมตะวันตกก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม การเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกไม่ว่าจากสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรืออินเทอร์เน็ต ได้ทำให้ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยเปลี่ยนไป วัฒนธรรมบางอย่างเป็นตัวอย่างไม่ดีไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนเช่น การแต่งกายที่ล่อแหลม กิริยามารยาทที่ไม่เรียบร้อยเป็นต้น การเลียนแบบโดยขาดความยั้งคิดไตร่ตรองทำให้วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามขาดการสืบทอดเช่น การแต่งกาย ภาษา ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม ทำให้สถานการณ์ของประเพณีและวัฒนธรรมในปัจจุบันมีความน่าเป็นห่วง เพราะเด็กและเยาวชนกำลังละทิ้งรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน วัดดอนไก่อี ได้เกิดแนวคิดที่ต้องการจะให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมจึงได้ดำเนินการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เด็ก เยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าไม่หลงลืมวัฒนธรรมที่ดีงามและความเป็นไทย เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นของตนเองด้วยการปฏิบัติตามบรรทัดฐาน ศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีศีลธรรมจริยธรรม เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตแต่ปัญหาในการดำเนินการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมคือ ทางวัดหรือคณะสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นไม่พอเพียงบุคลากรหรือครูพระมีน้อย อีกทั้งขาดประสบการณ์ในถ่ายทอดความรู้ รวมถึงงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้การปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของวัดในปลูกฝังคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นข้อมูลในการ วางแผนและพัฒนาบทบาทของวัดและพระสงฆ์ในปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป ทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาบทบาทของวัดและพระสงฆ์ ในปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนอื่นๆ อีกด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของ ประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของวัดในปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการปลูกฝัง คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลเปรียบเทียบบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่ เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มี ความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของ ประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน“วิเศษสมุทคุณ”อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต การศึกษาตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ มี ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการสร้างค่านิยม ๒) ด้านการ ส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม ๓) ด้านการสร้างเสริมความเลื่อมใสศรัทธา ๔) ด้านการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม

๑.๔.๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ตัวแปรต้น(Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของเยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร คือ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ระดับประถมศึกษา

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของของเยาวชนที่มีต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการสร้างค่านิยม
- ๒) ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม^๔
- ๓) ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา
- ๔) ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม^๕

๑.๔.๓. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประชากรคือ เยาวชนที่เป็นนักเรียนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๘๘๖ คน^๖

๑.๔.๔. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๔.๕. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ขอบเขตระยะเวลาในการวิจัย เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

^๔ บัณฑิต พานิจิตร, ประเพณีวัฒนธรรมไทยและคติความเชื่อ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๑.

^๕ คุณ โทพันธ์, พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอ. เอส. พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๙.

^๖ ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศเขตพื้นที่การศึกษา, ข้อมูลโรงเรียนกระทุ่มแบน (วิเศษสมุทคุณ) ปีการศึกษา ๒๕๕๘ [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view> [๑ ตุลาคม ๒๕๕๘].

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ เยาวชนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ เยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมการแสดงออก ที่ได้แสดงออกในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในบทบาทนั้นๆ

๑.๖.๒ วัด หมายถึง สถานที่พำนักอาศัยของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง วัดดอนไก่อี อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เท่านั้น

๑.๖.๓ การปลูกฝัง หมายถึง การทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพื่อก่อให้เกิดความรู้หรือการสร้างจิตสำนึกหรือให้การอบรมบ่มนิสัยเพื่อเปลี่ยนแปลงประเพณีพฤติกรรม รวมทั้งกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นการรักษาความเชื่อถือที่ถูกต้องดีงาม เพื่อให้เกิดคุณธรรมความดีขึ้นในจิตใจใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการสร้างค่านิยม ๒) ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม ๓) ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา ๔) ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม

๑.๖.๓ การส่งเสริม หมายถึง การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเห็นถึงความสำคัญของค่านิยม ศีลธรรมจริยธรรม และความเลื่อมใสศรัทธา ตลอดถึงการสืบสาน การอนุรักษ์พัฒนาประเพณีวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๖.๔ คุณค่า หมายถึง สิ่งที่ทรงไว้ซึ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ทุกคนได้อนุรักษ์ สืบทอด และสืบสานมาอย่างช้านาน

๑.๖.๕ ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อและการตัดสินใจ ต่อบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๖.๖ เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๖.๗ วัฒนธรรม หมายถึง วิถีทางในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีระเบียบแบบแผนที่ดีงาม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การดักบาตรดอกไม้ การดักบาตรด้วยน้ำผึ้งของชาวไทยเชื้อสายมอญ เป็นต้น

๑.๖.๘ ประเพณี หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดี เห็นว่าถูกต้องเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม และมีการปฏิบัติสืบต่อกันมา อันเป็นบ่อเกิดของประเพณีของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีดักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นต้น

๑.๖.๙ บทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชน หมายถึง การทำหน้าที่ของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง การสร้างความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดคุณธรรมความดีขึ้นในจิตใจของเยาวชน โดยยึดถือแบบแผนหรือหลักปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคมไทย รวมถึงการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

๑.๖.๑๐ การสร้างค่านิยม หมายถึง วัดสอนให้มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ วัดสอนให้เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที วัดสอนให้รู้จักการเสียสละและการให้อภัย วัดสอนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบ วัดสอนให้รู้จักพึ่งพาตนเองและความขยันหมั่นเพียร

๑.๖.๑๑ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง วัดปลูกฝังให้เป็นคนมีนิสัยเมตตา กรุณา ต่อผู้อื่น วัดปลูกฝังให้เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต วัดปลูกฝังให้เป็นคนสำรวมในกาม วัดปลูกฝังให้เป็นคนมีสัจจะและมีความซื่อสัตย์ วัดปลูกฝังให้เป็นคนมีสติ มีความรอบคอบ

๑.๖.๑๒ การสร้างความเลื่อมใสศรัทธา หมายถึง วัดสอนให้รู้ว่าพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาเอกของโลก ทรงตรัสรู้เองได้โดยไม่มีครูผู้สอน วัดสอนให้รู้ว่าพระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า วัดสอนให้รู้ว่าพระอริยสงฆ์เป็นเนื่อนานุญที่ควรแก่การเคารพและสักการบูชา วัดสอนให้รู้ว่าการปฏิบัติตามหลักพระธรรมจะสามารถทำให้เราเป็นคนดี วัดสอนให้รู้ว่าพระอริยสงฆ์คือผู้ซึ่งปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ

๑.๖.๑๓ การส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม หมายถึง การที่พระสงฆ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ในวันสำคัญทางศาสนาจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม วัดปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนและ

คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรม วัดจัดโครงการอบรมให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดให้การสนับสนุนโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของวัดในการปลูกฝังคุณค่าประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

๑.๗.๔ ผลการวิจัยจะนำไปเป็นสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณค่าประเพณีวัฒนธรรมแก่เยาวชนโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร